

Ovaj dio PRIJAVE treba spojiti s pisanom zadaćom svakog učenika nakon bodovanja. Podatci su važni za kompiutorsku obradu podataka o učeniku koji će biti pozvani na državno natjecanje.

Periodni sustav elemenata IUPAC 2013.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1 H 1,008		2 He 4,003															
3 Li 6,941	4 Be 9,012																
11 Na 22,99	12 Mg 24,31																
19 K 39,10	20 Ca 40,08	21 Sc 44,96	22 Ti 47,87	23 V 50,94	24 Cr 52,00	25 Mn 54,94	26 Fe 55,85	27 Co 58,93	28 Ni 58,69	29 Cu 63,55	30 Zn 65,38	31 Ga 69,72	32 Ge 72,63	33 As 74,92	34 Se 78,98	35 Br 79,90	36 Kr 83,80
37 Rb 85,47	38 Sr 87,62	39 Y 88,91	40 Zr 91,22	41 Nb 92,91	42 Mo 95,95	43 Tc [98]	44 Ru 101,1	45 Rh 102,9	46 Pd 106,4	47 Ag 107,9	48 Cd 112,4	49 In 114,8	50 Sn 118,7	51 Sb 121,8	52 Te 127,6	53 I 126,9	54 Xe 131,3
55 Cs 132,9	56 Ba 137,3	57-71 lantanoïdi	72 Hf 178,5	73 Ta 180,9	74 W 183,8	75 Re 186,2	76 Os 190,2	77 Ir 192,2	78 Pt 195,1	79 Au 197,0	80 Hg 200,6	81 Tl 204,4	82 Pb 207,2	83 Bi 209,0	84 Po [209]	85 At [210]	86 Rn [222]
87 Fr [223]	88 Ra [226]	89-103 aktinoidi	104 Rf [267]	105 Db [268]	106 Sg [271]	107 Bh [270]	108 Hs [277]	109 Mt [276]	110 Ds [281]	111 Rg [282]	112 Cn [285]	113 Uut [285]	114 Fl [289]	115 Uup [289]	116 Lv [293]	117 Uus [294]	118 Uuo [294]
57 La 138,9	58 Ce 140,1	59 Pr 140,9	60 Nd 144,2	61 Pm [145]	62 Sm 150,4	63 Eu 152,0	64 Gd 157,3	65 Tb 158,9	66 Dy 162,5	67 Ho 164,9	68 Er 167,3	69 Tm 168,9	70 Yb 173,1	71 Lu 175,0			
89 Ac [227]	90 Th 232,0	91 Pa 231,0	92 U 238,0	93 Np [237]	94 Pu [244]	95 Am [243]	96 Cm [247]	97 Bk [247]	98 Cf [251]	99 Es [252]	100 Fm [257]	101 Md [258]	102 No [259]	103 Lr [262]			

Temeljne prirodne konstante

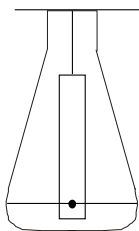
Brzina svjetlosti u vakuumu	c_0	$2,998 \times 10^8 \text{ m s}^{-1}$
Planckova konstanta	h	$6,626 \times 10^{-34} \text{ J s}$
Elementarni naboj	e	$1,602 \times 10^{-19} \text{ C}$
Masa mirovanja elektrona	m_e	$9,109 \times 10^{-31} \text{ kg}$
Masa mirovanja protona	m_p	$1,673 \times 10^{-27} \text{ kg}$
Masa mirovanja neutrona	m_n	$1,675 \times 10^{-27} \text{ kg}$
Atomska masena konstanta, unificirana atomska jedinica mase, dalton	$m_u, u, \text{ Da}$	$1,661 \times 10^{-27} \text{ kg}$
Avogadrova konstanta	L, N_A	$6,022 \times 10^{23} \text{ mol}^{-1}$
Boltzmannova konstanta	k, k_B	$1,381 \times 10^{-23} \text{ J K}^{-1}$
Molarna plinska konstanta	R	$8,314 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$
Faradayeva konstanta	F	$9,649 \times 10^4 \text{ C mol}^{-1}$
Molarni volumen idealnog plina ($p = 101,325 \text{ kPa}, t = 0 \text{ }^\circ\text{C}$)	V_m	$22,41 \text{ L mol}^{-1}$

		ostv.	maks.						
1.	Kalcijev karbid je čvrsta tvar, koja se upotrebljava pri dobivanju etina. Aluminijev hidroksid prisutan je u nekim antacidima (sredstvima za neutralizaciju solne kiseline u želudcu). Kalijev permanganat je anorganski spoj, koji se upotrebljava kao jako oksidacijsko sredstvo, sredstvo za izbjeljivanje i sredstvo za dezinfekciju. U sastavu cinkove masti, koja se upotrebljava u liječenju herpesa, nalazi se cinkov oksid. Napiši kemijske formule kemijskih spojeva koji su navedeni u tekstu. solna kiselina _____ etin _____ kalcijev karbid _____ aluminijev hidroksid _____ kalijev permanganat _____ cinkov oksid _____		3						
2.	Navedene su kemijske formule sljedećih spojeva: NH_3, H_2SO_3, H_3PO_4, BaCl_2, CuSO_4, NaOH. Upiši u stupce tablice odgovarajuće kemijske formule navedenih spojeva. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kiseline</th> <th>Baze</th> <th>Soli</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	Kiseline	Baze	Soli					3
Kiseline	Baze	Soli							
3.	Prilikom ispitivanja topljivosti hidroksida u vodi, u epruvetu je uliveno nekoliko mililitara vodene otopine željezova(III) klorida i nekoliko mililitara natrijeve lužine. Dobiven je smeđi talog. a) Napiši jednadžbu kemijske reakcije za dobivanje smeđeg taloga s naznačenim agregacijskim stanjima. b) Predloži postupak kojim ćeš talog odvojiti od otopine. _____		2						

UKUPNO BODOVA NA 1. STRANICI :

8

4. a) Na slici je prikazana jedna od metoda odjeljivanja. Navedi naziv metode.

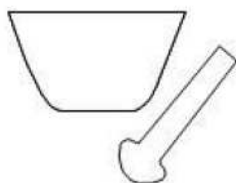
_____

- b) Na slici je prikazan dio aparature za ekstrakciju. Imenuj ga.

_____

- c) Slika prikazuje keramičko ili porculansko posuđe koje koristimo za usitnjavanje tvari. Navedi naziv posuđa.

_____

3

5. Topljivost natrijeva klorida u vodi pri 20 °C izražena masenim postotkom je 26,47 %. Koliku masu natrijeva klorida se može otopiti u 200 grama vode pri navedenoj temperaturi?

2

UKUPNO BODOVA NA 2. STRANICI :

5

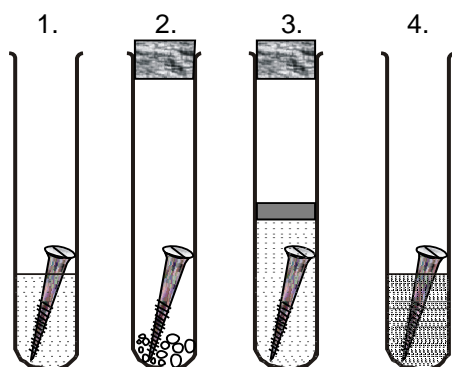
6. Značajna masa kalcija u ljudskom organizmu nalazi se u kostima. Masa kostura osobe, čija je tjelesna masa 53 kg, iznosi 9 kg. Maseni udio anorganskih soli u kostima kostura je 45 %, a maseni udio kalcijevog fosfata u tim solima je 85 %. Izračunaj prosječnu masu kalcija u kosturu osobe čija je masa 53 kg.

4

7. Crtež prikazuje ispitivanje korozije. U epruveti 1 čavlić je gotovo cijeli uronjen u vodu. U epruveti 2, koja je začepljena i u njoj nema vode, uz čavlić se nalazi i sredstvo za sušenje. U epruveti 3, koja je začepljena, čavlić je uronjen u vodu, a iznad nje se nalazi i sloj ulja. U epruveti 4, koja nije začepljena, čavlić je gotovo cijeli uronjen u ulje.

U prikazu zaokruži broj iznad epruvete u kojoj će čavlić najviše oksidirati tijekom tjedan dana.

Obrazloži svoj odgovor.

2

UKUPNO BODOVA NA 3. STRANICI :

6

- 8.** Nastavnica je učenicima pokazala jedno od svojstava koncentrirane sumporne kiseline. Ostavila je u otvorenoj laboratorijskoj čašici 2 mL koncentrirane sumporne kiseline. Nakon tjedan dana učenici su uočili promjenu.

a) Zaokruži točan odgovor.

- A)** volumen kiseline je ostao isti
B) volumen kiseline se smanjio
C) volumen kiseline se povećao

b) Obrazloži svoj odgovor.

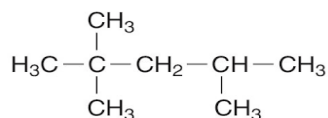

2,5

- 9.** Kondenzirana strukturna formula prikazuje molekulu jednog ugljikovodika.

a) Navedi sustavno ime ugljikovodika prikazanog u 9. zadatku.

---

b) Navedi ime ravnolančanog ugljikovodika koji je strukturni izomer ugljikovodika koji je prikazan kondenziranom strukturnom formulom u 9. zadatku.

---

c) Koji je tip kemijskih reakcija (uz posebne uvjete) karakterističan za skupinu spojeva kojoj pripadaju ugljikovodici navedeni u pitanjima **a)** i **b)**.

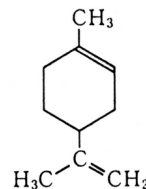
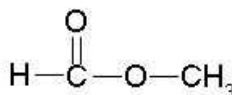
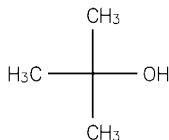
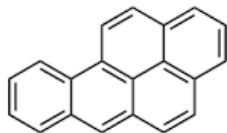

2

UKUPNO BODOVA NA 4. STRANICI :

4,5

- 10.** Prikazane su strukturne formule molekula četiriju organskih spojeva. Ispod svake strukturne formule napiši ime **skupine** organskih spojeva kojoj pripada prikazani organski spoj.

_____

2

- 11.** Prouči reakcijsku shemu i odgovori na pitanja.

a) Napiši odgovarajuće jednadžbe kemijskih reakcija

1. _____

2. _____

b) Imenuj krajnji (konačni) produkt reakcije. _____

2,5

- 12.** Ubacimo li komadić natrija u epruvetu u kojoj ima desetak mililitara vode on će ostati na njezinoj površini. Ubacimo li ga u epruvetu u kojoj ima desetak mililitara etanola natrij će potonuti.

a) Usporedi gustoću vode i alkohola.

_____

b) Jednadžbom kemijske reakcije prikaži reakciju u drugoj epruveti. Naznači agregacijska stanja tvari.

_____

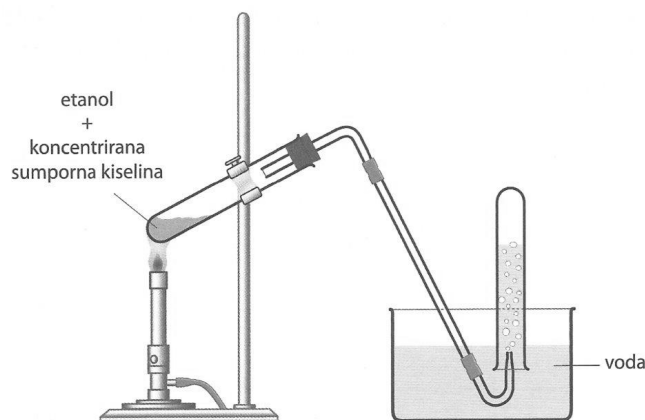
2

UKUPNO BODOVA NA 5. STRANICI :

6,5

- 13.** Crtež prikazuje aparaturu za dobivanje jednog ugljikovodika, a u tekstu ispod nje opisan je postupak.

U epruvetu, u kojoj se nalaze etanol i koncentrirana sumporna kiselina, dodan je pijesak. Sadržaj epruvete je zagrijavan. Dobiveni plinoviti produkt sakupljan je u epruvetu s vodom u pneumatskoj kadi (pogledaj sliku). Nakon izvjesnog vremena, epruveta sa sakupljenim plinovitim produktom uronjena je u jednu vodu.

- a)** Kakva je topljivost dobivenog ugljikovodika u vodi (na temelju opisa pokusa i slike)?

_____

- b)** Što će se dogoditi s jednom vodom prilikom uvođenja dobivenog ugljikovodika?

_____

- c)** Napiši jednadžbu kemijske reakcije koja prikazuje dobivanje plinovitog ugljikovodika prema crtežu i tekstu zadatka 12.

- d)** Čemu služi koncentrirana sumporna kiselina?

_____

- e)** Zašto je u epruvetu dodan pijesak?

_____

5

UKUPNO BODOVA NA 6. STRANICI :

5

- 14.** Karboksilne kiseline s deset i više ugljikovih atoma u molekuli su krutine masnog opipa, a nazivamo ih više masne kiseline. Primjeri su oleinska, stearinska i palmitinska kiselina. Navedene kiseline razvrstaj na zasićene i nezasićene.

Zasićene: _____

Nezasićene: _____

1,5

- 15.** Miris breskve potječe od pentil-butanoata. Ovaj spoj pripada skupini organskih spojeva s kisikom.

a) Navedi ime skupine organskih spojeva kojoj pripada pentil-butanoat.

_____

b) Napiši kondenziranu strukturnu formulu pentil-butanoata.

_____

1

- 16.** Spojevi zemnoalkalijskog elementa četvrte periode boje plamen ciglastocrveno. Kemijskom reakcijom navedenog elementa i octene kiseline nastaje sol koja se upotrebljava kao konzervans i regulator kiselosti.

a) Napiši kemijsku oznaku kationa navedenog kemijskog elementa.

_____

b) Imenuj sol nastalu kemijskom reakcijom metala i octene kiseline.

_____

c) Dodatkom 1 mL soka crvenog kupusa otopini soli iz zadatka **b)** boja soka se promijeni u zelenu. Kakva je otopina novonastale soli s obzirom na pH-vrijednost?

_____

2

UKUPNO BODOVA NA 7. STRANICI :

4,5

- 17.** U tablici su navedene eksperimentalno dobivene vrijednosti vrelišta metanola, propan-1-ola, propan-2-ola i etanola. Svakom vrelištu pridruži odgovarajući alkohol.

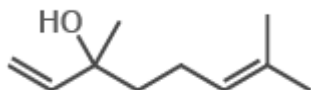
Alkohol	Vrelište, $t / ^\circ\text{C}$
	64,7
	78,3
	82,3
	97,2

2

- 18.** Upuhujemo li zrak iz pluća u epruvetu napunjenu vapnenom vodom ona će se zamutiti. Nastavimo li upuhavati zrak, nakon nekog vremena otopina će se razbistriti. Napiši odgovarajuće jednačbe kemijskih reakcija s naznačenim agregacijskim stanjima.

2

- 19.** Na slici je prikazan linalool, organski spoj prisutan u balzamu za usne.

- a)** Zaokruži karakterističnu funkcijsku skupinu koja određuje vrstu organskih spojeva kojoj pripada linalool.
- b)** Imenuj zaokruženu skupinu? _____
- c)** Izračunaj relativnu molekulsku masu i maseni udio funkcijske skupine u molekuli linaloola.

4

UKUPNO BODOVA NA 8. STRANICI :

8

20. Kupovni alkohol je 96 %-tna vodena otopina etanola. Za dobivanje apsolutnog (bezvodnog) alkohola dodaje mu se živo vapno ili bakrov(II) sulfat.

a) Napiši formule anorganskih spojeva navedenih u tekstu _____

b) Napiši jednadžbu kemijske reakcije oduzimanja vode kupovnom alkoholu sa živim vapnom.

2,5

1. stranica

2. stranica

3. stranica

4. stranica

	+		+		+		+

5. stranica

6. stranica

7. stranica

8. stranica

9. stranica

Ukupni bodovi

	+		+		+		+		=		50

UKUPNO BODOVA NA 9. STRANICI :

2,5